

ISSN 1400-5719

Rapport RL 2000:13

***Olycka med flygplanet SE-YRY
på Svegs flygplats, Z län,
den 31 juli 1999***

Dnr L-75/99

SHK undersöker olyckor och tillbud från säkerhetssynpunkt. Syftet med undersökningarna är att liknande händelser skall undvikas i framtiden. SHK:s undersökningar syftar däremot inte till att fördela skuld eller ansvar.

Det står var och en fritt att, med angivande av källan, för publicering eller annat ändamål använda allt material i denna rapport.

Rapporten finns även på vår webbplats: www.havkom.se

2000-03-31

L-75/99

Luftfartsverket

601 79 NORRKÖPING

Rapport RL 2000:13

Statens haverikommission har undersökt en olycka som inträffade den 31 juli 1999, på Svegs flygplats, Z län, med ett ultralätt flygplan med registreringsbeteckningen SE-YRY.

Statens haverikommission överlämnar härmed enligt 14 § förordningen (1990:717) om undersökning av olyckor en rapport över undersökningen.

Sven-Erik Sigfridsson

Monica J Wismar

Henrik Elinder

Rapport RL 2000:13

L-75/99

Rapporten färdigställd 2000-03-31

<i>Luftfartyg: registrering, typ</i>	SE-YRY , Solar Wings Pegasus XL-Q-LC (Trike)
<i>Klass, luftvärdighet</i>	Experiment/Privat Ultralätt klass A, inte gällande flygtillstånd
<i>Ägare/Innehavare</i>	Härjedalsgrossisterna AB, Box 11, 840 90 Ytterhogdal
<i>Tidpunkt för händelsen</i>	1999-07-31, kl. 14.45 i dagsljus <i>Anm:</i> All tidsangivelse avser svensk sommartid (SST) = UTC + 2 timmar
<i>Plats</i>	Svegs flygplats, Z län, (pos 6203N 1425E; 359 m över havet)
<i>Typ av flygning</i>	Privat
<i>Väder</i>	Enligt SMHI:s analys: vind nordostlig 5-10 knop, sikt > 10 km, inga moln under 5 000 fot, temp./daggpunkt +25/+9 °C, QNH 1015 hPa
<i>Antal ombord: besättning</i>	1
<i>passagerare</i>	1
<i>Personskador</i>	Inga
<i>Skador på luftfartyget</i>	Betydande
<i>Andra skador</i>	Inga
<i>Föraren:</i>	
<i>ålder, certifikat</i>	51 år, UL
<i>total flygtid</i>	24 timmar, samtliga på typen
<i>flygtid senaste 90 dagarna</i>	ca 3 timmar
<i>antal landningar</i>	3
<i>senaste 90 dagarna</i>	

Statens haverikommission (SHK) underrättades den 13 augusti 1999 om att en olycka med en trike med registreringsbeteckningen SE-YRY inträffat på Svegs flygplats, Z län, den 31 juli 1999 kl. 14.45.

Olyckan har undersökts av SHK som företrätts av Sven-Erik Sigfridsson, ordförande, Monica J Wismar, operativ utredningschef, och Henrik Elinder, teknisk utredningschef.

Undersökningen har följts av Luftfartsverket genom Klas-Göran Bask.

Händelseförlopp m.m.

Föraren hade tillsammans med en passagerare gjort en lokal flygning och avsåg att landa på Svegs flygplats. I samband med sättningen fick triken en vindstörning så att sättningen kom att ske på alla tre landningshjulen samtidigt. Direkt efter sättningen sprack plötsligt noshjulsfälgen varvid nosställsgaffeln kom att skrapa i banan. Triken tippade då över på höger sida och hasade på sidan några meter innan den stannade. De ombordvarande skadades inte och kunde själva lämna triken.

Samtliga tre hjulfälgar är tillverkade i polyamid och består av två hopmonterade fälghalvor. Noshjulsfälgen och en referensfälg har undersökts på

ett materiallaboratorium. Vid undersökningen framkom att materialet i noshjulsfälgerna hade en gulare nyans och en högre brottspänning och styvhet än referensfälgerna. Orsaken till detta var att denna fälg var mer åldrad än referensfälgerna, troligen till följd av långvarig exponering i UV-ljus (solljus). Bidragande till brottet var sannolikt att åtdragningsmomentet på de bultar som har till uppgift att hålla samman fälghalvorna var för stort.

Enligt Luftfartsverkets Bestämmelser för Civil Luftfart Certifikatsbestämmelser 2.10 mom. 7 får UL-certifikatinnehavare tjänstgöra som förare av ultralätt flygplan förutsatt att vederbörande under de närmast föregående 12 månaderna utfört minst 10 starter och landningar med ultralätt flygplan med en sammanlagd flygtid av minst 5 timmar. Om detta krav ej är uppfyllt, krävs att godkänd PFT (periodisk flygträning) utförts inför flyglärare under de närmast föregående 12 månaderna. Föraren hade endast flugit 4,5 timmar och 4 landningar de senaste 12 månaderna och inte genomfört någon PFT enligt gällande regler. För att få medföra passagerare krävs att föraren, sedan certifikatet utfärdats, erhållit ytterligare 15 timmars flygtid på ultralätt flygplan samt utfört 10 starter och landningar med aktuell typ under de senaste 90 dagarna. Detta innebär att förare skall ha ett minimum av 30 flygtimmar.

Förarens flygtidsuppgifter har hämtats ur den haverianmälan han lämnat till SHK. Vid kontroll av flygplanets resejournal och förarens flygdagbok överensstämmer inte dessa varken med haverianmälan eller dem emellan.

Triken hade gällande flygtillstånd fram t.o.m. 1999-04-04. Besiktning av denna var gjord 1999-06-25 men flygtillstånd var inte utfärdat på grund av utebliven avgift.

Utlåtande

Som framgår av ovan hade föraren varken behörighet att flyga eller att medtaga passagerare. Vidare hade triken inte gällande flygtillstånd.

Olyckan orsakades av att noshjulsfälgerna överbelastades och sprack i samband med sättningsen. Materialet i fälgerna hade åldrats varigenom dess hållfasthet var nedsatt.

Rekommendationer

Inga.